



## Universitätsbibliothek Paderborn

### Medvlla Theologica

Ex Sacris Scriptvris, Conciliorvm Pontificvmqve Decretis, Et Sanctorvm Patrvm Ac Doctorum Placitis Expressa ; In qua, quidquid tum ad fidei mysteria sanè ac rectè intelligenda, & ab erroribus quibusvis secernenda, tum ad sacramenta debitè conficienda & ministranda, tum ad actiones humanas iuxta ...

Complectens ea quæ ad Sacramenta & mores pertinent

**Abelly, Louis**

**Coloniæ Agrippinæ, 1659**

II. Quid sit lex humana, & circa quam materiam versari possit.

**urn:nbn:de:hbz:466:1-38979**

nem; res autem illæ ab Israëlitis ablatæ, eo ipso quo id ab illis (Deo iubente) fiebat, non erant amplius alienæ, sed ipsorum, Deo scilicet, ratione supremi dominii, quod in omnes creaturas obtinet, proprietatem & possessionem rerum illorum in Israëlitis transferente; sicque dicendum est Deum in præcepto legis naturalis non dispensasse, sed actionis illius quam imperavit, obiectum mutasse; & ea ratione licitam & honestam reddidisse.

## SECTIO II.

*Quis sit lex humana, & circa quam materiam versari possit.*

**L**ex humana secundum doctrinam S. Thomæ q. 90. a. 4 nihil est aliud quam quædam rationis ordinatio ad commune bonum ab eo, qui communitati præest, promulgata cum intentione obligandi.

Dicitur primò (Rationis ordinatio) qua lex positiva fertur per modum imperii: at imperare (vt docet idem S. Thom.) q. 17. a. 1. est actus rationis, præsupposito tamen actu voluntatis.

Dicitur secundo (ad commune bonum,) quia ad rationem legis requiritur, vt non vni tantum aut alteri personæ, sed toti communitati imponatur: *lex enim* (ut habetur dist. 4. cap. 4.) *nullo privato commodo, sed pro communitate conscripta esse debet*: unde (vt ait idem S. Thom.) q. 90. a. 3. ad 3. paterfamilias potest quidem præcepta vel statuta facere, non verò leges condere.

Dicitur tertio legem humanam ferendam esse ab eo qui communitati præest, iuxta id quod dicit Apostolus Rom. 13. *Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit: non est enim potestas nisi à Deo*: ex quibus verbis, sicut constat, subditos ad obedientiam superioribus præstandam obligari; sic etiam ex iisdem rectè colligitur penes ipsos superiores esse ferendarum legum potestatem.

Dicitur 4. legem humanam promulgari debere: *Tunc a-*  
Q
dimo

enim (ut dicitur in Decret. cap. *In istis* dist. 4.) *leges constituuntur, cum promulgantur.* Quod confirmari potest ex cap. *Ad hac*, extra de postulatione Prælatorum; & ex cap. *Cognoscetes*, de constitutionibus. Cuius quidem conditionem rationem hanc affert S. Doctor q. 90. a. 4. quia *lex imponitur per modum regulae & mensurae: regula autem & mensura imponitur per hoc, quod applicatur hiis quae regulantur & mensurantur: unde ad hoc, quod lex virtutem obligandi habeat, oportet quod applicetur hominibus, qui secundum eam regulari debent: talis autem applicatio fit per hoc, quod in notitiam eorum deducitur ex ipsa promulgatione.*

Dicitur igitur legem ferendam esse cum intentione obligandi. Atque in primis quod communitatis superiores potestatem habeant sibi subditos obligandi, constat tum ex antè dictis, tum etiam Concilio Constan. Sess. ult. in qua opinio contraria quæ fuit VViclefi & Ioannis Hus tanquam hæretica damnata est. Quod verò etiam requiratur, ex parte Legislatoris intentio obligandi, inde inferitur, quod si lex non obligaret, lex dici non posset, sed potius consilium: lex enim à ligando dicta est, ut docet S. Thom. a. 1. & in eo præsertim à consilio differt, quod consilium liberam relinquat potestatem faciendi id quod consulitur; lex verò ad id, quod per se iam præscribitur exequendum obliget; unde Hier., lib. con. Iovin. *Res, inquit, qua consulitur, est in arbitrio operantis; res qua præcipitur, in necessitate servientis.*

Addit S. Thom. quæst. 95. art. 3. ex Isid. lib. 5. etymol. cap. 27. alias quasdam legis humanæ conditiones; scilicet ut sit iusta, honesta, possibilis, loco & tempore convenientis, pro communitatis utilitate scripta, &c. quæ ex istis dicendis plenius intelligentur.

Quod spectat ad materiam ipsius legis, certum est in primis humanam legem nullum posse præcipere alicui qui sit lege naturali vel positiua diuina prohibitus; nullum item posse prohibere, qui sit hac vel illa lege præceptus; lex enim humana legi naturali contradicere non debet, nec prævalere potest, cum ipsa lex naturalis sit in-

penfabilis, ut ex antè dictis constat; & multo minus legi  
 dicuntur; cum sicut princeps Apostolorum edixit Actor. 3.  
*Obediare oportet Deo magis quam hominibus:* unde S. Aug.  
 lib. 1. de lib. arb. cap. 6. dicit, *in ista temporali lege nihil esse  
 iustum atque legitimum, quod non ex hac aeterna sibi homines  
 derivaverint.*

Certum est deinde lege humana prohiberi posse actum  
 externum quemcunque, lege divina vel naturali minimè  
 præceptum: posse item præcipi actum externum quemcū-  
 que hæc vel illa lege minimè prohibitum: unde Christus  
 Dominus S. Matth. 23. *Omnia, inquit, quaecunque dixerint  
 vobis, servate, & facite:* quod tamen sic intelligi debet,  
 ut modo prohibitio illa vel præceptio sit honesta, iusta  
 utilis bono communi utilis aliasque habeat condi-  
 tiones supra relatas: potestas enim legislativa homini à Deo  
 concessa est 2. Corinth. 10. *in adificationem et non destru-*  
*tionem.*

Cum hæc duo certa sint, unum est de quo apud Theo-  
 logos controuertitur; an scilicet lex humana possit quo-  
 que actus internos præcipere vel prohibere. Quidam Do-  
 ctores id simpliciter affirmant: alii probabilius cum S.  
 Thoma q. 91. a. 4. negant, asseruntque nulla humana lege  
 actum Ecclesiastica prohiberi posse vel præcipi actus purè  
 internos, nisi quatenus exterioribus quibusdam actibus  
 præceptis vel prohibitis necessariò coniunguntur. Ratio  
 est quia ( ut ibidem dicit S. Doctor ) *de his potest homo legem  
 ferre, de quibus potest iudicare: iudicium autem hominis esse  
 non potest de interioribus motibus qui latent, sed solum de exte-  
 rioribus actibus qui apparent:* unde Innocentius III. c. 33. de  
 Simonia versus finem, *Nobis, inquit, datum est de manifesta  
 tantum modo iudicare.*

Diximus actus internos lege humana præcipi aut prohi-  
 beri non posse, nisi quatenus exterioribus actibus neces-  
 sario coniunguntur, ita ut sine illis humana lex moraliter  
 loquendo impleri non possit; tunc enim actus illi interni  
 simul cū externis præcepti vel prohibiti esse censeantur: e.g.

Q 2

Eccle,

Ecclesiastica lex de officii divini recitatione à Clericis beneficatis, aut in majoribus ordinibus constitutis facienda, non tantum præcipit externam ipsius officii recitationem ore tenus factam, sed etiam internam mentis attentionem, ut habetur cap. *Dolentes*, extra, de celebra. Missarum, in quo Innocentius III. præcipit, ut officium divinum *studiosè & devotè à Clericis persolvatur*; quia, si attentio illa desit ex deliberata recitantis voluntate, oratio talis quæ lege illa præcipitur, jam non erit oratio; & sic non implebitur.

Quod si actus internus non sit absolute necessarius hoc, ut lex humana servetur, sed tantum ut perfectius melius servetur; tunc sub legem cadere non censetur, de S. Thom. 100. a. 9. dicit modum præcepti non cadere sub præceptum; e. g. quod quis jejunet in Quadragesima ex motivo temperantiæ vel pœnitentiæ; quod Missam diebus festis audiat ex motivo religionis vel obedientiæ; quocumque enim ex motivo humana lex impleatur, dummodo motivum illud sit honestum & bonum, lex ipsa sufficienter impleri censetur.

Porro circa materiam legis humanæ observandum est illam posse pro variis hominum temporumque conditionibus subinde mutari: unde S. Aug. lib. 1. de lib. arb. c. 18. *Lex temporalis, inquit, quamvis justa sit, commutari in temporibus justè potest.* & Innocentius III. in Concilio Lateranensi (ut refertur cap. *Non debet extra* de consanguinit. & affinit.) *non debet reprehensibile judicari, si secundum varietatem temporum statuta quoque varientur humana; præsertim cum argens necessitas vel evidens utilitas id exposcit.*

### SECTIO III.

*Vtrum lex humana in conscientia obliget.*

**PROPOSITA** quæstio tam de lege civili quàm de canonica seu Ecclesiastica intelligi debet: & quamvis